

SUMAR — SOMMAIRE — INHALT — CONTENTS

CENTENAR MUZEAL DEVEAN

		pag.
RADU BĂLAN prim-secretar al Comitetului județean de partid	— Salutul Biroului Comitetului județean de partid	11
IOACHIM LAZĂR	— Centenarul Muzeului județean Hunedoara— Deva . . . . . Le centenaire du Musée départemental Hune- doara—Deva.	22
ELISABETA IONIȚA	— Rolul muzeului în aprofundarea cunoștințele vizitatorilor despre istoria unitară a popo- rului român în lumina documentelor Ple- narei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 . . . . . Le rôle du musée pour approfondir les connaissances des visiteurs sur l'histoire uni- taire du peuple roumain à la lumière des documents de la Séssion plénière du C.C. du P.C.R. de 1—2 juin 1982	29
RODICA IRIMESCU- ANDRUȘ	— O sută de ani de activitate expozițională la Deva . . . . . Cents ans de l'activité de l'exposition du Musée de Deva	35
MIRCEA DAN LAZĂR	— Din activitatea științifică a Societății de is- torie și arheologie din Deva, în anii 1880— 1902 . . . . . Über die Tätigkeit der Geschichtlichen und Archäologischen Gesellschaft aus Deva in den Jahren 1880—1902	45
SEVER DUMITRAȘCU	— Din activitatea lui Constantin Daicoviciu pe șantierele arheologice hunedorene . . . . . De l'activité de Constantin Daicoviciu dans les chantiers archéologiques de Hunedoara	55
GHEORGHE I. IONIȚA	— Meleagurile hunedorene, puternic încadrate în istoria contemporaneității românești. Ple- doarie pentru o reflectare muzeografică fi- rească a acestui adevăr . . . . . Les contrées de Hunedoara bien encadrées en l'histoire roumaine contemporaine. La plédoirie pour le reflet naturel dans le musée de cette vérité	63

ADELA HERBAN	— Activitatea cultural-educativă a muzeelor hunedorene în anii socialismului	69
	L'activité culturelle-éducative des musées de Hunedoara pendant les années du socialisme	
MARIA VÎRTOPEANU	— Muzeul memorial „Aurel Vlaicu“ la centenarul nașterii aviatorului	73
	Le Musée mémorial „Aurel Vlaicu“ au centenaire de la naissance de l'aviateur	
STUDII ȘI ARTICOLE		
EUGEN COMȘA	— Vinătoarea în timpul epocii neolitice de pe întinsul Transilvaniei, Banatului și Crișanei	77
	La chasse pendant l'époque néolithique sur le territoire de la Transylvanie, Banat et Crișana	
FLORIN DRAȘOVEAN, TIBERIU MARIȘ	— Cercetări arheologice de suprafață în așezarea neolitică de la Turdaș (jud. Hunedoara)	89
	Recherches archéologiques de la surface dans l'habitat néolithique de Turdaș (départ. Hunedoara)	
MIHAI BLAJAN, EUGEN STOICOVICI, CORNEL TATAI, ION MAN	— Studiul arheologic și metalografic al unor obiecte de aramă și bronz, descoperite în sudul Transilvaniei	95
	Archäologische und metallographische studium von Metallgegenständen die in Süden von Siebenbürgen entdeckt wurden	
IOAN ANDRIȚOIU	— Considerații asupra unor meteriale arheologice aparținând bronzului târziu descoperite în împrejurimile Devei	125
	Consierations sur quelques matériaux archéologiques qui appartiennent au bronze tardif, découverts dans les environs de Deva	
SORIN COCIȘ	— Ateliere de bronzieri în Dacia preromană (sec. II î.e.n. — sec. I e.n.)	139
	Ateliers de bronziers de la Dacie préromaine (II-ème siècle av.n.é. — I-er siècle de n.é.)	
VIORIÇA PAVEL POPA	— Cîteva considerații asupra tezaurului de la Sălașul de Sus (jud. Hunedoara)	145
	Considérations sur le trésor de Sălașul de Sus (départ. Hunedoara)	
HRISTACHE TATU, VIOREL MORARU	— Dispozitivul defensiv dacic de la Ponoriciu (jud. Hunedoara)	151
	The Ponoriciu dacian defensive dispositive	
HRISTACHE TATU	— Fortificații la Porțile de Fier ale Transilvaniei	165
	The defence Works at the Iron Gates of Transylvania	

	pag.
OVIDIU POPESCU	171
	— Credința geto-dacilor în nemurire, element de continuitate La croyance des geto-daces l'immortalité, l'élément de continuité
ȘTEFAN FERENCZI	179
	— Observații tipologice și comparative cu privire la castrul de marș romane situate în zona cetăților dacice din Munții Șurianului Typologische und vergleichsmässige Bemerkungen zu den im Gebiet der dakischen Burgen und des Șurianu-Gebirges gelegenen römischen Marschlagern
DORIN URSUȚ, ADAM MITULESCU, PETRICĂ PAUL	201
	— Drumul roman Sarmizegetusa—Ostrov. Aspecte geo-topometrice The roman road Sarmizegetusa—Ostrov. Geotopometric aspects
CLOȘCA BALUȚĂ	209
	— Pătrunderea și difuzarea sigilatelor de Rhein-zabern și Westerndorf în Dacia Superior La pénétration et la diffusion du sigillés de Rhein-zabern et Westerndorf en Dacia Supérieure
ION T. LIPOVAN	227
	— Opaște romane din Ampelum (I) Römische Lampen aus Ampelum (I)
CONSTANTIN N. PETOLESCU	233
	— Notă asupra unui fragment de diplomă militară romană Note sur un fragment de diplôme militaire romaine
EMIL NEMEȘ	237
	— Podoabe de aur aflate în colecția Muzeului de arheologie Sarmizegetusa Parures en or trouvées dans la collection du Musée d'archéologie de Sarmizegetusa
PAUL ABRUDAN, MIRCEA STOIA	241
	— Documente inedite privind călătoria lui Theodor Mommsen în Transilvania pentru studierea inscripțiilor romane din Dacia Original documents about Theodor Mommsen's travel throught Transylvania where he studied somme roman inscription of Dacia
IOACHIM NICOLAUS	251
	— Proporții în arhitectura sacră din Dacia romană Proporzionen in sakrala Architektur im römischen Dazien
ION BARNEA	259
	— Continuitatea elementului daco-roman după părăsirea aureliană, pe baza descoperirilor paleocreștine din Transilvania, în lumina ultimelor cercetări La continuité de l'élément daco-romain après le départ de Aurelian, en basant sur les découverts paléo-chrétiens de la Transylvanie par le prisme des recherches actuels

	pag.
COSTIN FENEȘAN	— Familia românească Bizere și moșiile ei de la Valea Pogănișului (1443—1447) . . . . . 267 Die rumänische Familie Bizere und ihre Güter vom Pogăniș-tal (1443—1447)
CRISTINA FENEȘAN	— Relațiile Transilvaniei cu Imperiul Otoman în anii 1613—1629 . . . . . 281 Die Beziehungen Siebenbürgens zum Osmanischen Reich in den Jahren 1613—1629
IOAN AUREL POP	— Datul oilor în Țara Hațegului în veacul al XV-lea și la începutul veacului al XVI-lea 287 La donnée des moutons au Pays de Hatzeg au XV-ème siècle et au début du XVI-ème siècle
OLIMPIA PALAMARIU	— Tezaurul de monede feudale de la Ohaba Streiului (sec. XVI) . . . . . 295 Le trésor des monnaies féodales de Ohaba-Strei (le XVI-ème siècle)
OLIMPIA PALAMARIU	— Tezaurul feudal de la Călanul Mic (sec. XVI—XVII) . . . . . 299 Le trésor des monnaies féodales de Călanul Mic (le XVI-ème et le XVII-ème siècle)
GHEORGHE NAGHI	— Românii din Oltenia în Țara Hațegului în anii 1794—1795 . . . . . 311 Les Roumains de Oltenie qui ont vécu dans le Pays de Hatzeg dans les années 1794—1795
IOACHIM LAZĂR	— Evoluția tehnicii mineritului și a prelucrării metalelor prețioase în Țara Zarandului (sec. al XVIII-lea) . . . . . 317 L'évolution de la technique de l'exploitations des mines et de la preparation des meteaux précieux dans le Pays de Zarand (le XVIII-ème siècle)
MIRCEA DAN LAZĂR	— Aspecte ale exploatării fierului la Ghelar (jud. Hunedoara) în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea . . . . . 325 Geschichtspunkte der Ausbeutung der Eisenerze in Ghelar im Komitat Hunedoara in der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts bis Ende zum des XIX Junderts
ADRIAN A. RUSU	— Cetatea Hațegului — monografie istorică și arheologică . . . . . 333 Le château fort de Hațeg — une monographie historiques et archéologiques
IOSIF ADAM	— Cu privire la formarea pieții economice unitare românești . . . . . 361 Se référant à la constitution du marché économique unitaire roumain

	pag.
DAN BERINDEI MARIA DOGARU,	369
	369
CONSTANTIN TANĂSESCU	377
	377
RODICA IRIMESCU- ANDRUȘ	389
	389
NICOLAE LASCU	411
	411
GHEORGHE SORA	417
	417
TRAIAN RUS	425
	425
HERBERT RABINOVICI	443
	443
VICTOR ISAC	457
	457
ADELA HERBAN	463
	463
DUMITRU PELIGRAD, TEODOR RUSU	473
	473

	pag.
AUREL LAZAR	479
	— Răsunetul eroicelor lupte ale minerilor de la Lupeni din august 1929 în presa arădeană L'écho des luttes héroïques des mineurs de Lupeni, de l'Août 1929, dans la presse de Arad
ANGHEL NISTOR	485
	— Aspecte privind aplicarea reformei agrare în județul Hunedoara, în anii crizei economice (1929—1933) Aspects concernant l'application de réforme agraire dans le département de Hunedoara pendant les années de la crise économique (1929—1933)
MIRCEA VALEA	491
	— Organizația „Frontul Plugarilor” în etapa revoluției popular-democratice din România (II) L'Organisation „Le Front des Labourcurs” dans l'étape de la révolution populaire-démocratique de la Roumanie (II)
ANGHEL NISTOR	501
	— Poziția forțelor democratice hunedorene în alegerile parlamentare din decembrie 1937 La position des forces démocratiques de Hunedoara au cours des élections parlementaires de décembre 1937
LIVIU LAZAR	507
	— Considerații istoriografice referitoare la problema antirevizionistă Considerations historiographiques concernant sur le problème de l'antirévizionisme
CONSTANTIN CAZĂNIȘTEANU	515
	— Depresiunea Hațegului — reduit militar național în concepția strategică a comandamentului român în cursul insurecției naționale (23—31 August 1944) La dépression de Hatzeg — la redoute militaire nationale dans la conception stratégique du commandement roumain pendant l'insurrection nationale (le 23—31 Août 1944)
TITUS FURDUI	519
	— Două exemplare din „Tilcul Evangheliilor” a lui Coresi recent descoperite în comuna Măceau, județul Hunedoara Daten zur rumänischen Historiographie über zwei Exemplare der „Tilcul Evangheliilor” von Coresi vor kurzem im Distrikt Hunedoara entdeckt
DOINA AURORA BRAICU	531
	— Circulația pe meleaguri hunedorene a unor cărți românești din secolele XV—XVII, păstrate în patrimoniul cultural național sibian La circulation dans la contrée de Hunedoara de quelques livres roumains des XVI-ème et XVII-ème siècles, gardés dans le patrimoine culturel national de Sibiu

DOINA AURORA BRAICU	— Considerații privind prezența în sud-estul Transilvaniei a unor tipărituri românești din secolul al XVI-lea	539
	Considerations about some 16-th century printed Books in the south-eastern Transylvania	
DAN RÎPA BUICLIU	— Decrete și cărți didactice imprimate pentru învățămîntul din Transilvania și Banat (1771—1822)	549
	Les décrets et les livres didactiques imprimés pour l'enseignement de la Transylvanie et de Banat (1771—1822)	
NICOLAE FLOREA	— Contribuții la istoria învățămîntului. Școlile de reuniune grănicerească	559
	Contributions à l'histoire de l'enseignement. Les écoles de réunion des unités affectées à la garde des frontières	
MARIA BASARAB	— Considerații privind cărțile didactice românești (1785—1892) din patrimoniul hunedorean	565
	Considerations en ce qui concerne les livres didactiques roumains (1785—1892) du patrimoine de Hunedoara	
IACOB MĂRZA	— Manuale de istorie folosite la școlile din Transilvania între mijlocul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea	577
	Les manuels d'histoire utilisés dans les écoles de Transylvanie entre la moitié du XVIII-ème siècle et la moitié du XIX-ème siècle	
MARIA BASARAB	— Consemnări culturale în presa hunedoreană interbelică	607
	Enregistrements culturels de la presse de Hunedoara d'entre les deux guerres mondiales	
MARIA VÎRTOPEANU	— Din activitatea Reuniunii de cîntări din Orăștie	617
	De l'activité de la Réunion des chenssons d'Orăștie	
VIORICA LASCU	— Relațiile dintre Gavril Todica și Alexandru Borza	625
	Les relations entre Gavril Todica et Alexandru Borza	
GHEORGHE IANCU	— Contribuții la istoricul învățămîntului primar din județul Hunedoara	643
	Contributions en ce qui concerne l'histoire de l'enseignement de premier degré de Hunedoara	
CONSTANTIN PASCU	— Un cîrturar originar din Petroșani între cîtorii revistei „Luceafărul“	659
	Un lettré originaire de Petroșani parmi les fondeurs de la revue „Lucaefărul“	

	pag.
ELENA SECOȘAN	665
	— Pădureni din Hunedoara . . . . .
	— „Pădureni” de Hunedoara . . . . .
LUCIA APOLZAN	685
	— Aspecte ale culturii spirituale. Obiceiuri practici și simboluri specifice gospodăriei pastoral-agricole din Platforma Luncanilor, județul Hunedoara . . . . .
	— Aspects de la culture spirituelle. Coutumes, trait à l'établissement parstoral-agricole de la plateforme de Luncani, département de Hunedoara . . . . .
CLEMENȚE CONȘTANDIN	723
	— Variante ardeleneste ale paparudelor . . . . .
	— Les variantes transylvains des „paparude” . . . . .
LUCIA RONDOLEANU	727
	— Considerații asupra icoanelor pe lemn din Țara Zarandului . . . . .
	— Considerations en ce que concerne les icônes sur bois du Pays de Zarand . . . . .
M I S C E L A N E A	
	— Cronica activității științifice a Muzeului ju- dețean Hunedoara—Deva pe anii 1981—1983 (Maria Basarab) . . . . .
	— Octavian Floca — necrolog (Ioachim Lazăr) . . . . .
	— Ion Poporogu — necrolog (Rodica Andruș) . . . . .
	— Vasile Găinaru — necrolog (Rodica Andruș) . . . . .